

Učiteljski Tovariš

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Vsi na krov! — Zavod za gluhoneme v Ljubljani. — Pred volitvami. — Pred volitvami v državni zbor. — Dopisi. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

Vsi na krov!

V.

„Novi šolski zakon je prokletstvo za ljudstvo“.

Dr. Ivan Šusteršič.

V V. skupini kandidujejo torej naši klerikalci advokata dr. Ivana Šusteršiča. Tudi naša dolžnost je, da ga predstavimo p. i. volilcem pete skupine. Pokazati ga hočemo prav na kratko kot strastnega nasprotnika nove šole.

Bilo je leta 1897. Takrat je bil g. dr. Šusteršič državni poslanec. Svojo „sposobnost“ za poslanca je pokazal posebno pri proračunski razpravi o ljudskem šolstvu. Poslanec dr. Suess je v imenitnem govoru opisaval uspehe državnega šolskega zakona. Ta veliki državnik je rekel med drugim: Po veliki katastrofi, ki je zadela našo državo l. 1866, je bilo prepričanje splošno, da smo zastali v splošnem kulturnem razvoju nasproti sosednim državam. (Živahno pritrdjevanje na levi.) Prepričanje je bilo splošno. (Posl. Treuinfels: O, ne! Hvala lepa za to opazko.) (Prav dobro! na levi.)

Posl. dr. Šusteršič: Med narodom to prepričanje ni bilo splošno. (Ugovor na levi.)

Posl. dr. Funke: Kaj veste vi, bili ste še v ple-nicah. (Živahen nemir. Predsednik zvoní.)

Posl. dr. Suess: „Ta zakon je bil blagoslov za državo“. (Ugovor na desni.) „Da, bil je blagoslov za državo“. (Živahno pritrdjevanje na levi.)

Posl. dr. Šusteršič: „Novi šolski zakon je prokletstvo za ljudstvo!“ (Ugovor in smeh na levi.)

Posl. dr. Suess: „Ponavljam, bil je blagoslov za državo! (Živahno pritrdjevanje na levi.) Sposobnost vojske se je povečala, prav tako tudi blagostanje ljudstva, in vendar pravi neki član te hiše, ta zakon je prokletstvo. (Živahna veselost in pritrdjevanje na levi.) Odgovor naj si poišče pri častnikih“.

Posl. dr. Stöhr: „On ne razume kaj boljšega“.

Dovolj. Iz tega že je razvidno, kako strasten nasprotnik nove šole je kandidat klerikalne stranke v peti kuriji. Tovariši, le vsi na krov! Pripeljite na volišče do zadnjega vse, katerim je mar, da napreduje naš narod, ter jih s prepričevalno besedo vzpodbujajte in navdušujte za našega kandidata g. L. Jelenca.

Od več strani se nam poroča, da somišljeniki prav pridno delujejo za napredne kandidate, katere je postavila narodno-napredna stranka. Veseli nas pa še posebno to, ko slišimo z mnogih strani, da deluje napredno učiteljstvo

Zavod za gluhoneme v Ljubljani.

Spisal Jožef Armič, učitelj gluhonemih.

Dne 28. vinotoka se je otvoril v Ljubljani v Vod-matu nasproti deželne bolnice novi zavod za gluho-neme, ki je prvi čisto slovenski zavod te vrste na Slovenskem. Večina kranjskih gluhonemih se je vzgojevala dosedaj v tujini. V Gorici je sicer na ondotni laško-slovenski gluhonemnici tudi oddelek za slovenske otroke. Na Kranjskem so se poučevale gluhoneme deklice že več let v Šmihelu pri Novem mestu, a le v malem številu.

Ustanovljeni zavod za gluhoneme v Ljubljani je sedaj privaten in podrejen c. kr. deželni vladi. Zidal se je na stroške iz zapuščine rajnega ribniškega dekana Ignacija Holzapfla.*) Poleg te zapuščine sta še dve drugi ustanovi (Wolfova in Stubenbergova) za glu-honeme, tako da je ves kapital znašal okoli 800.000 K. Poslopje samo je stalo nad 200.000 K. Zidanje poslopja

se je pričelo leta 1898. po načrtih in pod vodstvom nad-inženerja Böltza. Stavba je krasna in jako pripravno urejena. Ima štiri dele: podzidje (souterrain), pritličje, prvo in drugo nadstropje. V podzidju so gospodarski prostori, obednica, peč za centralno kurjavo in kopališče. V pritličju so šolski prostori. V prvem nadstropju sta dve veliki dvorani, kjer bivajo gojenci izven šolskega časa. Poleg teh dvoran je stanovanje nadzorovalnih učnih oseb, voditeljevo stanovanje in pa službujočega osebja. V drugem nadstropju so štiri velike spalnice, sobe za nadzorovalno osebje, dve garderobi in dve sobi za umi-vanje in snaženje obleke. Zavod ima tudi jako prostoren vrt, ki bode gospodarskim in učno-vzgojevalnim namenom popolnoma zadoščal.

Namen zavoda je: gluhoneme otroke obojnega spola versko-nabožno vzgojevati, v ljudskošolskih pred-metih poučevati, za razna rokodelstva jih že v za-vodu pripravljati ter ljudske in meščanske učitelje seznanjati z metodo gluhonemega pouka.

*) Rojen v Trzinu l. 1799., umrl l. 1868.

mirno, taktno in previdno. In to je prav! Bog ne daj, da bi se kdo izpozabil, kaj je, ter bi bil uzrok osebnih žaljenj in izgredov, kakoršne je n. pr. uprizoril goški eksmisijonar. Tudi v volilnem gibanju ne pozabimo, da smo omikani učitelji, ne pa fanatični agitatorji. Lepa beseda najde vedno lepo mesto.

Previdni in pozorni moramo pa vendar vedno in povsod biti, zakaj klerikalcem je treba strogo na prste gledati, ker o tem ni dvoma, da bodo pri volitvah sleparili, kolikor jim bo mogoče. Slepārili bodo na različne načine, zlasti pa z legitimacijami.

Zakon določa, da mora politična oblast vsakemu volilcu dostaviti glasovnico in legitimacijo. Ako kdo ni dobil glasovnice in legitimacije do dneva pred volitvijo, naj jo gre sam iskat. Veljavna je samo uradno izdana glasovnica, vsaka druga glasovnica je neveljavna. Ako je volilec svojo glasovnico izgubil, sme zahtevati drugo. Dobi jo pri tistem oblastvu, ki je izdalo prvo glasovnico, in pa na dan volitve pri volilnem komisarju. Legitimacije pa se ne izdajajo druge in mora torej vsak volilec dobro paziti, da svoje legitimacije ne izgubi.

Legitimacija ima dvojen namen: z njo se obvesti volilce, kdaj in kje se bo vršila volitev — (kar je jako važno za volilce na deželi, ker se bode več občin, ki nimajo po 500 prebivalcev, zložile in bodo skupaj imele eno volišče) — in ž njo izkaže volilec pred volilno komisijo, da ima res pravico voliti.

V peti kuriji so legitimacije prav nepotrebne, ker ima tam itak vsak državljān volilno pravico, in bi se sleparije dosti lažje preprečile, če bi se v svrhu agnosiranja volilcev sprejela generalija vsakega posameznika v imenik volilcev.

V kmetskih občinah pa so legitimacije potrebne, ker ima samo omejeno število davkoplačevalcev volilno pravico.

Mi čisto nič ne dvomimo, da bo klerikalna stranka skušala slepariti z legitimacijami, kar je prav lahko mogoče sosebnost tam, kjer bo imelo več občin, ki so druga od druge oddaljene in bodo imele skupaj eno samo volišče, kjer torej volilna komisija ne more vsakega

posameznega volilca poznati. Kdor se bo izkazal z legitimacijo, bo smel voliti, četudi ne bo imel volilne pravice, ako komisija slučajno ne bo videla, da dotičnik ni identičen z onim, čigar legitimacijo ima v rokah.

Klerikalci že oznanjajo po cerkvah, da bodo hodili popisovat glasovnice. To se bo dalo paralizirati, ker se bodo dobivale druge glasovnice, in bo torej kmet lahko po svojem prepričanju volil. A klerikalci bodo brez dvoma tudi pobirali legitimacije, ker si na ta način najlažje pomagajo do zmage. Skušali bodo od nezanesljivih volilcev izvabiti legitimacije, da bi si ne mogli volitve vdeležiti, in da bodo s temi legitimacijami poslali zanesljive volilce volit.

Sleparjenje pri volitvi je za tiste, ki imajo legitimacije v rokah, prava igrača. Kdor ima legitimacijo, tisti ve, da dotični volilec ne more voliti, lahko torej pošlje namesto njega drugega, in ker bodo volilne komisije v obče že posest legitimacije smatrale za dokaz identitete, bodo dotični nevolilci tudi lahko glasovali.

Pri nas se vsled krajevnih razmer z legitimacijami pač ne bode tako sleparilo, kakor n. pr. na Dunaju in v Trstu, kjer je vsled določbe volilnega zakona glede legitimacij mogoče, ustvariti na stotine volilcev, ki sploh nikdar eksistirali niso, ali že s tem se lahko naši stranki napravi silna škoda, če se nasprotnikom posreči nezanesljivim volilcem vzeti legitimacije. Ako jih nasprotniki že ne bodo porabili v to, da pošljejo nevolilce volit, bo škoda vendar velika, ker izostanejo od volitve taki volilci, ki bi se dali pridobiti za naše kandidate.

Treba je torej legitimacijam posvetiti največjo pozornost in opozoriti volilce, naj jih na noben način ne izroče nasprotnikom, zakaj kdor se pri volitvi ne izkaže z legitimacijo, je ob volilno pravico.

Pred volitvami.

III.

Narodno-napredna stranka je torej proglasila za kandidata v V. skupini na Kranjskem gospoda Luko Jelencā, učitelja na I. mestni šoli v Ljubljani in predsednika „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Zavod se bode vzdrževal iz obresti skupne glavnice, iz dohodkov, ki jih bodo plačevali gojenci, in iz raznih dobrodelnih podpor. Domači reveži se bodo sprejemali brezplačno. V zavod, ki je v njem prostora za 50—70 otrok, se bodo sprejemali v prvi vrsti le Kranjci in sicer od 7. do 12. starostnega leta. Ako bi domačinov ne bilo toliko, se bodo sprejemali otroci tudi iz drugih slovenskih pokrajin.

Učni jezik je le slovenski, metoda pa govorna (artikulacijska), vsled česar se bodo sprejemali le duševno in telesno zdravi otroci.

Z gluhonemnico je kranjska dežela došla druge avstrijske provincije za velik korak. Vse ostale kronovine skoro imajo že take zavode, da jim ni treba domačinov pošiljati v tujino. Najstarejši taki zavodi v Avstriji so na Spodnjem Avstrijskem, kjer jih je poleg Češke in Moravske tudi največ. Kar se tiče gluhonemega pouka, je prva in najpopolnejša Nemčija, kjer je moderna govorna metoda tudi doma. Z največjo materinsko ljubeznijo skrbi

za take reveže v Nemčiji država sama, v posameznih okrajih n. pr. v Saksonski veliko bolj, nego se skrbi v drugih izvennemških državah za normalno razvito in zdravo mladino.

V vzgojevalni dobi je na Kranjskem vseh gluhonemih otrok sedaj okoli 80. Letošnje šolsko leto se je otvoril I. razred v dveh oddelkih. Vzgojevalna in učna doba bode trajala 8 let. Gojenec, ki dovrši osemletni tečaj, je zmožen z glasom govoriti in druge na usta razumeti.

Po dovršeni izobrazbi se posveti največ gluhonemih raznim rokodelstvu, za kar se bodo že v zavodu pripravljali.

Po statističnem izkazu oglušī največ otrok vsled raznih nalezljivih bolezni (škarlatinka, vratnica, osepnice, vnetje možganske mreže itd.), le malo se rodi gluhonemih.

Želeti je le, da bi novoustanovljeni zavod vsestransko uspeval, domače reveže reševal duševne pogube ter izpolnjeval plemenito humanitarno nalogo svojo.

To je torej prvi slovenski učitelj, ki kandiduje za državnozbornskega poslanca, in učiteljstvo na Kranjskem bo moralo napeti vse sile, da pripomore svojemu vzornemu in premarljivemu naprednemu tovarišu do častne zmage.

Prišli smo torej slovenski napredni, od klerikalcev tolikrat obrekovani in v dno pekla obsojeni liberalni učitelji končno vendar tako daleč, da je naša vplivna in zdrava politiška stranka izbrala moža iz naše srede, ki naj poleg drugih zrelih in sposobnih slovenskih poslancev zastopa slovenski narod ter se poteza za njega interese in tlačene pravice v dunajskem parlamentu.

Narodno-napredna stranka ni storila s tem, da je proglasila kandidatom učitelja Jelenca, samo svoje dolžnosti, da je v dejanju pokazala zahvalo za odlično podporo, ki jo ima malone v vsem slovenskem učiteljstvu nego je s tem tudi pokazala, da ve ceniti politiško zrelost naprednega učiteljstva in da zaupa članu našega stanu velevažno in odgovorno častno službo, zastopnika slovenskega naroda v zbornici državnih poslancev.

Vse to naše napredno učiteljstvo dobro ve. V teku letošnjega leta smo v svojem listu obilokrat govorili tako jasno in odločno, stoječi na svojem trdnem stališču in govoreči iz svojega neomajnega prepričanja, da sedaj vsakdo ve, kaj smo in kakšni smo, kaj delamo za druge in kaj zahtevamo od drugih, zakaj se bojujemo in proti komu se bojujemo, da danes z mirno vestjo in v sladki zavesti svoje storjene in nemale dolžnosti zapišemo besede: *Clara pacta — boni amici!*

In vsi ti prijatelji našega tovariša-kandidata, v katerega je letelo toliko zastrupljenih pušic klerikalne nestrpnosti in razdivjanosti, da bi bila danes lahko vsa njegova čislana familija brez strehe in kruha, a on sam brez najmanjše cape na izlakotelem telesu — vsi njegovi prijatelji bodo šli sedaj zanj v boj, da mu pripomorejo do zmage, da pripomorejo do zmage oni ideji, katere neustrašeni zastopnik je bil vedno, katera ideja nam je pridobila simpatije slovenske inteligence in razumnega ter svobodomiselnega slovenskega ljudstva, katera ideja je v zadnjem času tako silno dvignila ugled, moč in vpliv slovenskega učiteljstva — ideja svobode in napredka.

Slovenski učitelj, ki se ni vdal nazadnjaškemu klerikalizmu, ki pozna samo sebe in svojo nenasitnost, je predobro poučen o nadlogah in potrebah slovenskega ljudstva! Vzrastel je iz njega in njemu je žrtvoval sile svojega duha in telesa. Sam prebridko izkušan v pomanjkanju in večnem boju za obstanek, za svoje pravice, za novo šolo, ki jo je samo še od cesarja sankcionirani državni šolski zakon očeval klerikalnih krempljev, predobro ve, kako neznosno tlači naše ubogo slovensko ljudstvo mōra sebičnega klerikalizma, kako zdihuje to naše ljudstvo pod raznimi bremenami, on predobro čuti, da je treba našemu narodu pomagati do boljših in pravičnejših razmer. Slovenski učitelj ne motri narodnega življenja s prenasičenim želodcem in toplega objema razkošnega domovanja, obdan od polnih omar in skrinj in v sladki zavesti, da mu je polna klet in žitnica — njegovo oko gleda v bedo, ki kot kuga prodira v slovensko ljudstvo, z žalostnega materijelnega stališča, kjer mu je že obilokrat zadivjal obup v srcu, a le sveto, idealno prepričanje o veličastni nalogi svojega stanu ga je zopet dovedlo v učilnico, kjer je sedaj in kjer bo v bodoče neprestano skrbel, da se dvigne duša v ni kapital našega

ljudstva, da obsijejo in se vsrkajo v nežna srca dobre slovenske mladine neugorni žarki plemenite vzgoje in koristnega znanja. Slovenski učitelj hoče imeti svoje ljudstvo olikano in izobraženo, on hoče, da naj bi začelo misliti in delati po svoje, t. j. na trdni podlagi svojega znanja in prepričanja, da se naj bi končno emancipiralo mišljevanja drugega mišljenja in da bi nehalo biti slepo in gluho orodje v izkoriščevalčevi roki!

Slovenski učitelj — delavec — a slabo plačani delavec! — na polju narodne prosvete — takisto pozna potrebe in zahteve slovenskega delavstva. On predobro ve, da ima samo na papirju veljavo pregovor: Vsakemu delu sodi svoje plačilo! Zatorej se učitelj z vso vnemo poprijema poučevanja in vzgoje takih otrok, katerih zli usodi zapadli starši si morajo od ranega jutra do pozne noči služiti trdi kruh po tvornicah s krvavimi žulji svojih rok. Tak otrok bi brez učiteljeve ljubezni in njegove materinske skrbi podivjal kot žival v gozdu. Učitelj reši njegovo dušo, ji da človeško lice in napravi tako ubogo stvar za sposobnega člana človeške družbe.

Vse delovanje slovenskega učiteljstva je prešinjeno z naprednim, svobodomiselnim duhom. Znano mu je, da kriče naše socialne razmere po temeljnih reformah, in zato bo za svojega tovariša, ki hoče zastopati interese zgoraj imenovanih mas, pri prihodnjih volitvah storilo vse, kolikor mu je mogoče, da mu pribori mandat. To pa mora storiti zlasti sedaj, ko je njegov klerikalni protikandidat — protisocialen reakcionar, ki torej ne samo, da ne bi zastopal interesov svojih volilcev, ki ne bi tudi mezinca ganil, kadar bo treba razvijati moči za šolstvo in učiteljstvo!

V boj, v boj, v boj!

A naposled mora slovensko učiteljstvo misliti tudi nase. Ali more kdo drugi poznati želje in potrebe, skrbi in težave učiteljstva bolj nego samo učitelj? Jasno je kot beli dan, da bo morala država prispevati posameznim avstrijskim kronovinam k stroškom, ki jim jih naklada šolstvo. Dopovedati bo treba enkrat za vselej vladi, da ne leži blaginja avstrijskih narodov le v puškah in topovih, nego v šolah in učiteljstvu. Ona država ima bodočnost, katere narodi so zadovoljni in srečni, katerih duševni nivo ni tako nizek, da ga preskoči otrok, pet let star! Narodova sreča se ne razvija v senci bajonetov in v dimu topov, nego v luči vede in omike! To si je treba zapomniti!

Tudi v drugih kronovinah — zlasti na Češkem — kandidujejo učitelji. In koliko bodo lahko storili ti učitelji-poslanci za splošno blaginjo narodov, za avstrijsko učiteljstvo in šolstvo! Gotovo stokrat več, nego bi storilo nepregledno število Šusteršičev, ki jim je narodnost in splošni narodov napredek deveta briga, ki imajo v mislih vedno in povsod samo nenasitno in samoljubno klerikalstvo!

Taki možje, ki nimajo druge zasluge za naš stan, nego da prihajajo v slovesnem trenutku, ko se ustanavlja nazadnjaška pobožna in svetohlinska družba Slomškarjev in Slomškaric, kazat svoje klerikalno licemerstvo in politiško dobičkolovstvo ter blagoslavljat s par pocukranimi frazami tako čudno klerikalno družbico, ne smejo biti slovenski državni poslanci!

Gospod Luka Jelenec je značajan, pošten, vrl in liberalen slovenski učitelj. Vsi tovariši ga visoko cenimo, ker vemo, da imamo v njem moža, ki je dobro poučen o naših razmerah, ki pozna potrebe in želje slovenskega naroda. In če bi ne delali za njegovo izvolitev zgolj zato,

ker je naš mož, naše gore list, že iz osebnih simpatij moramo zastaviti za njegovo izvolitev vse svoje moči! Nikar ne pripustimo, da bi kričali naši klerikalci na dan izvolitve: Mi smo zmagali, volja naroda je zmagala — ne! — skrbeti moramo, da bo zazvenela drugačna pesem po slovenski domovini v blagor slovenskega naroda, v našo čast in v naš ponos!

Kadar pa pride zopet temu odločilnemu boju enak boj, bo naša skrb in sveta dolžnost, da bodo tudi iz ostalih kronovin, katerih učiteljstvo združuje „Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“, prišli v dunajski parlament tovariši-poslanci, ki bodo odločevali o usodi avstrijskih jugoslovanskih narodov!

Pred volitvami v državni zbor.

(Dopis z Goriškega).

II.

Pred durmi so državnozborske volitve. Vse stranke širne Avstrije se gibljejo, imajo shode, na katerih pojasnjujejo svoja načela ter pobijajo delovanje in načela nasprotnikov. Na takih shodih se pretresuje smer avstrijske politike ter zasledujejo sredstva, po katerih bi si priborila stranka svojo moč ter zmagala s svojimi kandidati. Tu mi pride na misel teženje in hrepenenje po nadvladanju duhovskega stanu oz. klerikalizma čez vse druge stanove. Proti nadvladanju katerega koli stanu se moramo upreti rama ob rami vsi ostali stanovi, v prvi vrsti pa vse učiteljstvo proti nadvladanju klerikalizma, sicer je vsak učitelj v nasprotnem slučaju grobokop lastnemu stanu, državnemu šolskemu zakonu in uspešno razvijajočemu se šolstvu; zakaj pri zmagi klerikalstva bi se morali izpremeniti obstoječi šolski zakoni koj v njihovem smislu in kaj to pomeni za učiteljstvo, vprašajmo še živeče starejše tovariše, ozirno se v one dežele, oziroma države, kjer klerikalstvo nadvladuje in ukazuje; pogledjmo na Dunaj dr. Luegerja! Kako so klerikalci zahrbtno ovajali in tožili na šolske oblasti učitelja na Brjah pri Rihembergu, kako drugega učitelja v Brdih vrgli od shoda in ga pretepli! Kaj se godi z učitelji na Kranjskem, ki ne trobijo v rog klerikalcev!

Zadnja leta so nekoji tovariši na Goriškem v tem pogledu grozno grešili. V splošni zmešnjavi ob razkolu goriških Slovencev in v velikem gmotnem pomanjkanju so nekoji najdelavnejši učitelji na Vipavskem jeli delati v smislu klerikalstva. To je bila velika zmota, katera se mora popraviti. Ako mi je katera oseba v narodno napredni stranki neljuba, ne bodem zaradi tega popustil te stranke in pobegnil k nasprotni; zaradi te ali one neljube osebe ni zatajiti svojih načel, svoje preteklosti. Pa kakor sem rekel, to je bila v splošnji zmešnjavi le zmota, koja se mora popraviti. In baje se je deloma že popravila, kar nam priča enoglasna izvolitev dveh naprednih učiteljev v okraj. šol. svet, proti katerima sta „Gorica“ in „Prim. list“ toliko strupeno pisala in ju denuncirala. Takim našim nasprotnikom je treba pokazati na pravem mestu in ob svojem času, kakor zaslužijo ter jih odločno zavrniti.

Delati nam je tudi sedaj ob času volitev, delati neumorno, neustrašno; saj smo državljani, kakor vsak drugi. Okrožnic šol. oblastnij ni smatrati kot prepoved, vdeleževati se volitev in posluževati se državljskih svojih pravic. Teh pravic nam ne more in ne sme po

zakonu nikdo prepovedati. Zatorej na delo, vse učiteljstvo na krov!

Učiteljstvo sme, kakor vsakdo drugi, sklicevati shode, na katerih se pogovorimo, kako je poseči v volilni boj, s kojo stranko potegniti in pod kojimi pogoji. Volilno delovanje učiteljstva naj bode sicer odločno a dostojno in taktno, — pogoji primerni, dosegljivi in izpeljivi.

S katero stranko naj učiteljstvo na Goriškem sodeluje in ji pripomore do zmage, ni težko uganiti, ako pomislimo:

1. Dr. Gregorčič, „Gorica“ in „Prim. list“ ovajata učiteljstvo šol. oblastnijam (Možina, Murnik, vsi zaupni učitelji pri narodno-napredni stranki).

2. Dr. Gregorčič, „Gorica“ in „Prim. list“ je na Goriškem dedščina dr. Mahnič, ki je trdil, da je več vreden en filozov po njihovem kroju nego 1000 učiteljev.

3. Dr. Gregorčič, „Gorica“ in „Prim. list“ & comp. tirajo učiteljstvo na shodih na cesto in jih pretepajo (Mlekuž v Brdih).

4. Dr. Gregorčič je sodeloval in on je bil odgovoren na zloglasnih pismih „Sloge“ na razna uredništva, s kojimi se je hotelo učiteljstvu na Goriškem zamašiti usta.

5. Učiteljstvo naj pomisli tudi, kaj ta klerikalna banda z drugimi dela, ki ne trobijo v njih rog. Na občnih zborih „Sloge“ niso pustili nobenemu do besede. Sramota!

6. Dr. Gregorčič in omenjena posvečena gospôda ovaja rodoljube sodnji in drž. pravdnistvu. Dr. Tuma in Gabersček sta v nebo kričeča slučaja!

7. Dr. Gregorčič & comp. dela popolnoma v sporazumljenju z Italijani in visoko vlado proti delavnejšim rodoljubom na Goriškem.

8. Zato tudi uničuje zavode in naprave, ki bi Slovence na Goriškem dovedli do boljše prihodnosti. Kaj vse počenjajo proti „Trgovsko-obrtni zadrugi“, proti „Ljudski posojilnici“ itd. in vendar kriče, da so oni vzdrževalci in učitelji Slovenstva na Goriškem.

9. Dr. Gregorčič & comp. so izgnali dr. Tumo iz deželnega odbora in iz zloglasne „Sloge“, kakor kakega cigana. Zasluženemu možu zadoščenje, tiranom zaslužen kazni! Ali je vprašal dr. Gregorčič dr. Tumove volilce za svet, ali niso tudi vsi Tumovi volilci s takim tiranskim postopanjem užaljeni?! Gotovo! In med temi volilci bilo je tudi Goriško učiteljstvo.

Učiteljstvo na Goriškem! Ali hočeš še dokazov, na katero stran moraš kreniti?! Menimo, da jih je dovolj. Zatorej na delo, vsi na krov! Z delom in trudom pripomoremo do zmage stranki, ki je nam bližja, ki simpatizuje z nami, ki čuti z nami, ki je naša. Ta stranka (narodno-napredna) stoji na stališču novega šolskega zakona, hoče učiteljstvu gmotno pomagati in deliti z učiteljstvom zastopstvo v deželnem in državnem zboru.

Kaj pa imamo pričakovati od klerikalcev, vidimo med drugimi v najnovejšem času na Kranjskem, kaj vse dela „Slovenec“ in „Slov. list“ proti kandidaturi g. Jelenca! — Ni dihati nam ne puste! Dovolj za zavednega učitelja!

D o p i s i.

Kranjsko.

Z Notranjskega. Dopis z Goriškega v predzadnji številki „Učit. Tovariša“ pod imenom „Razno“ nam je potisnil pero v roke, da si ga nekoliko natančneje ogledamo. Dopis, odkritosrčno priznamo, nas je prav razveselil,

zakaj v njem se zrcalijo nekako one misli in ideje, za katere smo se že davno ogrevali in dali duška pri večjih priložnostih, namreč deželno-učiteljskega društva. Dobro se še spominjamo, kak odgovor smo dobili l. 1895 pri glavnem zborovanju „Zaveze“ v Novem mestu od predsednika goriškega učit. društva — torej od onega istega društva, ki je sedaj tako rekoč duša dežel. učit. društva — ko smo stavili nekak predlog, da naj se ustanove po posameznih deželah deželna učiteljska društva, kjer bi delovali skupno učitelji dveh, oziroma treh narodnosti. G. predsednik nas je tedaj zavrnil, da smo stavili pač to v svoji naivnosti, ker ne poznamo razmer, in da je ta predlog oživetvoriti gola nemožnost. Toda, kakor vidimo, je ona nemožnost postala možnost in danes so oni nekdanji nasprotniki navdušeni pristaši naše „prezgodnje“? Ideje. To društvo stoji po našem poznavanju popolnoma na nevtralnih narodnostnih tleh, to je, vsaka narodnost se razvijaj mirno poleg druge.* In to je edina prava pot, po katerej deluj sploh avstrijsko učiteljstvo v dosego svojih ciljev. Vendar izražamo neko željo in skoro bi smeli reči „zahtevamo“.

Ako smo prav poučeni, so si izbrali udje deželnega učit. društva za goriško in gradiščansko kot svoje glasilo „Deutsch-östr. Lehrerzeitung“ — kar je popolnoma prav; malenkost, da ta časopis malce bolj vleče na „deutsch-national“, se lahko prezre; bolj v narodnih stvareh indiferentna sta pač nemška časopisa „Der Radikale“ in „Freie Lehrerstimme“ — in v tem glasilu se objavljajo vse društva tikajoče zadeve. Ker je pa ta časopis še premalo — žal! — znan po slovenskih pokrajinah med učiteljstvom, zato sloni naša prošnja na tem, da naj se društvene zadeve objavljajo tudi v slovenskem listu „Učit. Tovarišu“ če ne že kot društveno-uradno, vsaj kot zasebno. S tem, mislimo, da ne bo niti moralno, niti gmotno trpelo, temveč naopak, društvo si pridobi med južno-avstrijsko-slovanskim učiteljstvom več simpatij in s tem se bode ta ideja združenja krepila prav vsled tega tudi po ostalih krajih, posebno, krvavo potrebna bi bila taka organizacija za Istro. In slednjič, ne stavimo si nepotrebnih plank na deželne meje! Čim širje prederejo naše ideje med svet, tem rodovitnejši bo drevo našega dela. Torej na delo!

Goriško.

Razno. Naši goriški klerikalci so bili vzeli in do sedaj tudi imeli vse naše življenje, djanje in nehanje pod svojim oblastvom. Taka španska politika pa je vsem drugim stanovom v veliko škodo in zlasti je učiteljski stan poleg samozatajevanja trpel vsled tega največjo bedo. No, kedar je stiska največja, je pomoč najbliže. Z vso močjo probujenega leva je nastopilo učiteljstvo! Brez pardona je vdarilo po laživoditeljih in zagovornikih

*) Klerikalcem pa to ni po volji: vsako napredno učiteljsko združenje jim dela skrbi in preglavice; oni vedo predobro, da ima goriško deželno učiteljsko društvo sedaj, ko je v njem združeno učiteljstvo vseh treh narodnosti, veliko moč; zato zahtevajo, da bi se postavilo društvo na odločno narodno podlago. Povedali smo že zadnjič, da to ni mogoče, sicer se razcepi sedanje krepko delujoče deželno učiteljsko društvo in dobiček bi imeli vsled tega le — klerikalci. Izven društva bodi vsakdo zvest sin svojega naroda in pridno neguj narodnost svojo, v združevanju med sabo pa ne smemo biti učitelji nestrpnosti do učiteljev drugih narodnosti. V svojih društvih in shodih imejmo pred očmi zgolj le učitelja, ne pa Slovence, Nemce, Italijane, Čeha, Poljaka itd. V svojih društvih in shodih moramo biti torej mednarodni, ako hočemo premagati mednarodni klerikalizem!

Uredn.

tega škodljivega sistema politikovanja, zahtevajoč za narod in zase svojih pravic. Dr. Gregorčič, ki je največ z učiteljsko pomočjo prišel do Tonklikeve dedščine, je bil sicer sprva boljši od svojega sicer skozi in skozi zagrizenega klerikalnega prednika in je tam pa tam pustil posijati kak žarek svetlobe v naše življenje. Ali polagoma se je začel vdajati besnosti klerikalnih janičarjev ter nas čimdalje bolj iznenadal s kakimi žegnanimi darovi. — Veliko pljusko je zadal svojim svobodomiselnim pristašem s tem, ker je javno na nekem shodu se izjavil, da bo njegovo politično delovanje na podlagi pastirskih listov! S tem je pokazal, kak vpliv ima ta stranka nanj in da ne samo mora, ampak tudi hoče biti orodje naših temnih politikantov.

Našega zapuščenega in pozabljenega učiteljstva pa se je ta Gregorčičeva stranka spomnila s tem, da je šla v boj za Ebenhochovo šolski predlog in nam je tedaj mesto hruha — kamen nudila!

Vsproti teh nečuvnosti in preziranja in zapostavljenosti učiteljstva, je morala v tem poslednjem vzkipeti, ko bi tudi imelo polžjo kri. Toda svojim zatiralcem se le ni drznilo povedati svojih občutkov in nezadovoljstva v brk. Eden je bil pač, ki je že pred časom s svojim bistrim očesom uvidel, da zlepa se pri naših odločilnih krogih ne danič doseči. Menda je bilo 1896. l. že, ko je ta svoje bližnje kolege in somišljenike zbral, da so podpisali nekako izjavo na ime naših voditeljev in dež. poslancev. Ali naši voditelji in njih časopisi so z grozoto opisovali ta nastop, omamili in ustražovali so maso, a pojedinci smo ostali na cedilu v svarilo in posmeh zmagovalcem . . .

Na videz je bil sedaj mir in učiteljstvo je dalje stradalo. Naš predbojevnik je, trudeč se ob organizaciji učiteljstva, čakal nove politike, da s ponovljenimi močmi iznova naskočimo. To pot pa je bilo učiteljstvo edino in se ni za ves vrisč in vik nasprotnikov zmenilo. Počiti je moralo! Priznati so se morale pravične zahteve učiteljstva. Seveda je pri tem boju padalo na razne naslove in po raznih hrbtih in nekoji so morda po nedolžnem in vsled tujih grehov kaj vlovili. List „Soča“ je pri tem korenito izpremenil svoj takt in okoli njega se je začelo zbirati prostomisleča stranka, katere se učiteljstvo veseli, nadejajoč se boljših časov. Gregorčičeva stranka pa se je na klerikalni lestvici pospela že za klin više in se popolnem vrgla v okrilje blagoslovljenega „Prim. lista“, kamor pa zavedni učitelj ne more!

Vodja boja in pravi provzročitelj preobrata je s svojimi ožjimi somišljeniki in prijatelji, na katere med vrstami očitajoče meri zadnji dopisnik v „Uč. Tov.“, do mozga napreden in svobodomiseln.

Neodpustljivo bi bilo od nas, spodkopavati narodno-napredno stranko v prilog klerikalcem, pod kojimi smo toliko let ječali. Učiteljstvo je sito prevar in robotanja. Kot privesek pa nočemo nikjer biti, ampak kot činitelj, kateri se primerno vpošтова. Najimennitnejši za kmetskim stanom v človeški družbi je učiteljski stan. Napredna stranka na Kranjskem to uvaža in izvaja posledice. Naj naša razvijajoča se napredna stranka tudi pokaže svojo naklonjenost in dobro voljo z dejanji napram učiteljstvu in videla bo, da jo ne bomo gledali z nezaupanjem od strani, roke križem držeč. Naj nam da po vzgledu Kranjske mesto za državni in osobito za deželni zbor. Naj stori resne korake za naše gmotno stanje in vsi poročemo: Na krov! Naš dični kolega-prvoboritelj, ki si

je pri vseh nastopih in bojih za naše pravice ohranil čiste roke in vest in ki je bil vselej prvi na delu, posvetil bo tudi sedaj svojo veliko spretnost in velike duševne sile v to.*)

Istra.

„Parturiunt montes, nascetur ridiculus mus“ ili „ex oro tuo iudico te“. — Jedna od ovih poslovice bila bi dostatnim odgovorom gospodinu B. Dubroviću na njegov tobožnji protuispravak u brojevima 29. i 30. „Učiteljskoga Tovariša“, kojim on ne ispravlja, nego dapace sankcijonira moj ispravak.

Glede sastanka u Puli hoće da se izvuče pričom o Iliji i njegovim ulištama, ali ta priča u konkretnom slučaju vrijedi baš pišljiva boba, jer ostaje dokazano po mojem ispravku, da tvrdnja g. Dubrovića e bi se u Mošćenicama t. j. kod mene zameo trag okružnici za izbor delegata k sastanku u Puli nije drugo, no prosto sumnjičenje bačeno u vjetar u nadi, da ja neću moći dokazati potvrdom c. kr. poštarskoga ureda, da sam okružnicu prosljedio bližjoj školi. Ona činjenica sama bila bi dostatna da se sudi o lealnosti nekotjih ljudi i o vođenju polemike, pošto temelj poštene polemike jest upravo lealnost.

Ali i glede deputacije u Beč pitam g. kolegu Dubrovića ovo: zašto druge okružnice koje „Učiteljsko društvo kotara Volosko“ pošilja školama kotara idu u šest primjeraka onako kako on naznačuje u br. 26. „U. T.“ na strani 233 t. j. pod f) Beruč, Mošćenice, Lovran, Poljane i Veprinac a ne onako kako on to sada navada u svom nazovu — proti ispravku u br. 29. „U. T.“ na strani 258? Znade li g. Dubrović da i c. kr. kotarsko školsko vijeće na Voloskom kada pošilja svoje okružnice drži se prvoga rasporeda t. j. počimlje sa školom u Beršecu, pak sa onom u Mošćenicama, Lovranu itd.? Ergo, kada je tako, je li čudno što kazah u br. 27. „U. T.“ da je ostalim školama kotara bila poslana jedna istovjetna okružnica u Mošćeničkoj i Lovranskoj posebna? G. Dubrović kao c. kr. poštari ili kao takov, koji je na tu službu onda aspirirao morao je znati, da je nesmisao pošiljati okružnice iz Sv. Mateja za Beršec, Poljane, Veprinac, Opatija, Volosko, o mimoici Mošćenice, kao što bi nesmisao bilo pošiljati jednu n. pr. iz Ljubljane za Dolnji Logatec, Hotederšič, Godovič, Idriju a mimoici Gornji Logatec. Baš za to jer znam, da g. Dubrović znade koji su naravni putevi, za pošiljanje okružnica — ja sam, uz sav njegov nazov — protuispravak, takav Toma, da ću tek onda vjerovati, da je okružnica, koja je bila poslana meni, jednaka onoj poslanoj u pet primjeraka i drugim školama kotara — kada budem sâm vidio i jednu i drugu, a ja ću lako raspoznati onu, koja je bila u mojim rukama! Što čete, takvo mnjenje ne može mi iz glave i za to, što je uredništvo „U. T.“, kojemu je g. D. poslao okružnice na uvid, propustilo, da kakvom opazkom potvrdi njihovu sličnost. To sam ja većina očekivao od uredništva „U. T.“, koje inače rado kiti opaskama dopise njegovih suradnika.

G. Dubrović kaže u br. 30. „U. T.“ na str. 266, da sam onu okružnicu predložio gg. „vjeroučiteljem na nje-

govoj (mojoj) školi, naime gg. Antonu Pužu i Vinku Dolencu“. Ja imam, da ispravim, da u ono doba g. župnik Puž nije bio učiteljem vjere u mošćeničkoj školi, pa kada sam znao i od njega dobiti prinos, znak je da sam učinio više nego je „U. d. k. V.“ preporučivalo a to je, da se okružnica „razglasi među gg. razredne učitelje, učiteljice a i gg. (značajna su ona ponovna „gg.“ Pis.) vjeroučitelje“. Kada sam dakle učinio više nego je isto „U. d. k. V.“ želilo a to u korist deputacije u Beč, tada ne znam, koliko je lealno ponovno tvrditi, da sam joj bio protivnik. U ovom slučaju, ja okružnicu ne bih bio pokazao ni g. učitelju vjere Dolencu — jer na to me „U. d. k. V.“ nije moglo dužiti, i tako priređivači deputacije ne bi bili imali ni one 4 krune a ja bih bio prištedio 11 h za poštarinu. Zašto nijesam ja doprinio prinos, kazao sam u svom ispravku u br. 27. „U. T.“ i g. Dubrović nije to pobio ako ne doskočicama i sumnjičenjem. Vara se pak g. kolega Dubrović gdje kaže, da bih bio rado vidio, da je moje ime tiskano u njegovom smislu u „U. T.“ i u „Popotniku“. Ja rado imam samo onda, kada se moje ime pogrdami uzdiže u jednom drugom časopisu, kojemu je g. Dubrović veoma blizu

Kada g. Dubrović ne će, da odgovara na zadnji stavak moga ispravka u br. 27. „U. T.“, onda meni je pravo! Slivnica!

Istina je, da nijesam članom društava spomenutih od g. Dubrovića u br. 30. „U. T.“ na str. 266. Za to imam svojih opravdanih razloga, koje g. D. neću tako lako kazati — njemu ću sada kazati samo ovo: kada me je jedno od tih društava pozivalo dopisnicama da se začlanim — pošto sam u onom kotaru bio nov — zapitao sam za mnjenje jednoga u cijeloj Istri poznatoga i zaslužnoga učitelja i Hrvata a taj mi je odgovorio: „bolje je da sa onim novcem kupite postoliće hčeri.“ Dalje ne idem! Medutim, da nadomjestim što za sada ne pripadam nijednomu društvu, kazat ću g. kolegi Dubroviću, da drugim načinom potpomažem školstvo, jer sam tačan pretplatnik „Učiteljskog Tovariša“, „Popotnika“ i „Učiteljskog Glasa“ a da ne spominjem druge hrvatske novine koje se nuzgredno bave i školstvom. Koliko takovih časopisa drži g. Dubrović sâm?

G. D. kao pravi klerikalac navada onu „Tko nije s nama, taj je proti nama“, ali taj navod mogao je dobro doći u vrijeme nolanskog haludera; danas je ono na vrbi svirale.

Tim bih bio gotov sa nazori — protuispravkom g. Dubrovića, jer zadnju tačku on upravlja na uredništvo „U. T.“ i ono će mu valjda i odgovoriti. Ja ću samo napomenuti, da je g. Dubrović valja da zaboravio što je otrag deset i više godina pisalo službeno glasilo „hrvatske stranke“ u poslu srećom pokojnoga Lichtensteinovog zakona. U duhu toga propaloga zakona htjelo bi se i danas raditi sa školom, bilo u općenitosti, bilo kod pojedinosti, o čem se svaki dan osvjedoča vam. S tim svršavam, te žaljem g. kolegi Dubroviću pozdrav a Vama, gospodine uredniče, pozdravlje.

Lanišće, 24. oktobra 1900.

M. Marchi.

„Obožavanje“. V „Učit. Tovarišu“ dd. 20. vinotoka št. 30 trdi B. D. od Sv. Mateja v Istri, da hrvatsko-slovenski učitelji Istre, „o b o ž a v a j o“ one može, ki hodijo na katoliški shod v Ljubljano.

No, g. urednik, sedaj ste menda na jasnom, kako je v Istri.

*) Prav tako! V prilog svobodomiselnega učiteljstva in narodno-napredne stranke mu bo naš list vedno na razpolago. Torej le pero v roke in na delo! Osobnosti iz preteklosti naj se pozabijo; upoštevati je treba stvar in razmere, v katerih se nahaja učiteljstvo dandanes.

„Obožavanje“, hm! G. urednik, Vi nimate pojma, kako se to „obožava“, na kakšen način, s kakšnim postopanjem; interesantna knjiga!

Od sedaj se bomo povpraševali: Ali „obožavaš“?

Eden, ki ne „obožava“!

Prošnja. Piše se nam: Pričakujemo od B. D., ki „obožuje“ one, ki hodijo na katoliške shode, izmed kojih so tudi taki, ki kandidujejo v državni zbor, da jih povpraša (kakor to delajo učitelji v drugih deželah), kakšno stališče hočejo zavzeti na Dunaju glede učiteljskih teženj, ter da nam B. D. potem to stvar — objavi!

Društveni vestnik.

Kranjsko.

„Ljubljansko učiteljsko društvo“ priredi v soboto dne 17. listopada t. l. zabavni večer ob 8. uri zvečer v Narodnem domu (v pritlični sobi na levo) po nastopnem vzporedju: 1. Nagovor. 2. Petje — Gostje dobro došli!

Vabilo k zborovanju učitelj društva za kranjski šolski okraj, ki bode dne 19. listopada ob 2. uri popoldne v Cerkljah.

Vzpored:

1. Nagovor.
2. Hospitacija v I. razredu. Računstvo v številčnem krogu 20—30. (Gospodična Ivanka Bohinc v Cerkljah).
3. Petje.
4. Pravice učitelja. (G. Franc Luznar, Primskovo).
5. Predlogi in nasveti.

K mnogobrojni udeležbi vljudno vabi

odbor.

Književnost in umetnost.

„Zvonček“. List s podobami za slovensko mladino ima v 11. številki tole vsebino: Naročilo. Zložil Modest. — Zadnji cvet. Zložila Bogomila. — Moje misli. Zložil Fr. Žgur. — Pokopano. Zložila Bogomila. — Na stara leta. Spisal Leon Poljak. — Tam med brezami. Zložila Vida. — Vahčarji. Spisal Ivo Trošt. — Nagrada sebičnosti. Priobčil Peter Petrovič. — Anton Martin Slomšek. Po J. Lendovšku spisal Ladislav Ogorek. — Slovanske pravljice: Trije kraljeviči. Priobčil Nik. Vrhov. — Pouk in zabava. Razpis nagrad za troje povestij. — Drobiž. — Zvonček. Uglasbil Ferd. Juvanec. — Besedna naloga. Slike: Beračica Katarina. — Slomšek. — Kraljevič.

Za Miklavža! Podjetni narodni knjigotržec g. L. Schwentner je izdal in založil čvetero prekrasnih knjig s podobami za našo mladino. Takih knjig s podobami smo Slovenci že davno pogrešali, in kadar smo hoteli razveseliti našo mladino s kako tako knjigo, n. pr. kot Miklavževo, božično, novoletno, velikonočno ali godovno darilo, smo morali segati navadno po nemških takih knjigah. Temu nedostatku je prišel v okom g. Schwentner, zato želimo le, da bi slovenski starši prav pridno segali po teh lepih knjigah. Videli bodo, koliko lepega in nedolžnega veselja bodo napravili s temi darili svojim ljubim otročičem. Vse podobe so kar najlepše kolorirane in poleg vsake podobe pa stoji pesmica, ki se nanaša na dotično podobo. Prva knjiga obsega dvajset listov in na vsakem listu je po ena, dve ali tudi tri podobe. Ta knjiga, ki nosi naslov: „Otročičem v zabavo“ velja samo 80 h, po pošti 5 h več, ali kot leporelo 1:50 K, po pošti 30 h več. Druga knjiga: „Dobri otroci“, obsegajoča šest listov in tudi toliko podob, velja 24 h, po pošti 5 h več. Tretja knjiga: „Noetova barka“ se peča z živalstvom, n. pr. opica, slon, nosorog, tapir, nilski konj, lev itd. Vse živali, katerih je v tej knjigi nad 100, so lepo barvane. Te tri knjige so posebno pripravne za manjše otroke. „Noetova barka“ velja 1:50 K, s pošto 10 h več.

Četrta knjiga: „Sladki orehi“ se pa bavi z računstvom od 1—50 in sicer v lepih slikah in v pesniški obliki. Pri tej knjigi mora otrok že precej misliti, a ga igraje pripravljeno za računstvo. „Sladki orehi“ veljajo 1:60 K, po pošti 20 h več. Vse te knjige je za slovensko mladino priredil g. Engelbert Gangl. Slovenski starši, segajte pridno po njih, učiteljstvo jih pa priporočaj in širi med narodom, ker so res priporočila vredne.

Vestnik.

Najvišje odlikovanje. G. Ivan Tomšič, nadučitelj v Nabrežini in g. Anton Stres, učitelj v Breginju sta bila odlikovana s srebrnim križcem s krono za zasluge. Čestitamo!

Posnemanja vredno. Postojinski okrajni šolski svet je sklenil v svoji zadnji seji, da si mora vsaka šola v okraju naročiti Dimnikovo „Avstrijsko zgodovino za ljudske šole“, „Popotnik“, „Zvonček“ in „Vrtec“.

Osobne vesti. Učiteljem na ljubljanski obrtni nadaljevalni šoli so potrjeni: realčna profesorja Fr. Keller in ces. svet. Ivan Franke, učitelj risanja K. Werner, telovadni učitelj F. Brunet in ljudskošolski učitelj Iv. Krulec.

Potrjen zakon. Cesar je potrdil zakonski načrt goriskega deželnega zbora glede prispevkov deželnega zaklada k okrajnim šolskim zakladom in glede uredbe učiteljskih plač.

Shod učiteljskih zaupnikov je bil 2. t. m. v Ljubljani. Povabljeni so bili le predsedniki in tajniki posameznih učit. društev. Posvetovalo se je o postopanju učiteljstva pri državnozbornskih volitvah. Navdušenje je bilo veliko in sicer za kandidate narodno-napredne stranke, posebno še za kandidata V. skupine, g. L. Jelenca. Shod je bil nepričakovano dobro obiskan, dokaz, kako zelo se učiteljstvo zanima za bodoče volitve. Tako je prav! Le vsi na krov in nasprotniku, ki nas je toliko časa tiščal za tilnik — smrt.

„Rodoljub“ izhajal bo začnši s tem tednom kot tednik in sicer bo izhajal vsako soboto. Naročnina se do konca leta nič ne zviša. „Narodna tiskarna“ si je s tem naložila veliko žrtev in sme torej pač pričakovati, da bodo tudi somišljeniki po deželi storili kar mogoče, da pridobe listu čim več naročnikov. Zajedno opozarjamo, da je izšel „Volilni katekizem za slovenske kmetske volilce“ v posebnem natisu. Ta brošurica je kaj pripravno sredstvo za agitacijo, na kar posebno opozarjamo somišljenike. 100 komadov te brošurice velja s poštnino vred samo pet kron. Naj bi jih rodoljubi skupno naročili, da jih razdele med volilce, a to se mora hitro zgoditi.

„Strogo zaupno!“ Minoli teden so razposlali klerikalni kolovodje svojim zaupnikom (večinoma duhovnikom a vendar ne vsim) brošuro, katere vsebina poučuje klerikalce, kako morajo postopati pred volitvami in ob času volitev. Brošura nosi naslov: Poduk za državnozborne volitve. Spisal dr. Ivan Šusteršič. Nad naslovom stoji pa s štamplijem natisnjeno: „Strogo zaupno!“ Prihodnjič kaj več.

Brunetovo telovadbo je c. kr. deželni šolski svet za Kranjsko priporočil kot pomožno knjigo vsem šolskim vodstvom in učiteljem z razpisom z dne 1. listopada 1900, št. 2269.

Iz c. kr. mestnega šolskega sveta ljubljanskega. Redna seja dne 15. vinotoka in 17. vinotoka t. l. se je vršila sledeče:

Po proglasitvi sklepčnosti poročal je zapisnikar o reševanju tekočega gradiva izza zadnje seje; poročilo se je vzelo pritrjevalno na znanje.

Poročilo c. kr. okrajnega šolskega nadzornika profesorja Levca o stanju slovenskih in slovenskonemških ljudskih šol ljubljanskih v prošlem šolskem letu se je soglasno odobrilo in se o tem smislu

predlaga c. kr. deželnemu šolskemu svetu. Obenem se sklence izreči priznanje učiteljstvu omenjenih šol, ter poročevalcu za njegov trud kot nadzornik soglasna zahvala.

Pritožba nekega učitelja zoper čas odmerjenja službene starostne doklade se s primernim poročilom predloži deželnemu šolskemu svetu. Glede vprašanja c. kr. deželnega šolskega sveta o morebitni vpeljavi kvalifikacijskih tabel za ljudske učitelje se sklence, tako vpeljavo priporočati in sicer naj bi imel vsak učitelj v pogled v svojo kvalifikacijsko tabelo.

Sprejme se osem konkretnih predlogov o načinu kvalifikovanja. Želji „Ljubljanskega učiteljskega društva“, naj bi odpadle posebne prošnje za petletnice, se ugodi. Poročilo, kako da so vlagali šolski otroci prihranke v pošto hranilnico, se vzame pritrjevalno na znanje. Posebni zaznamki pa se ne bodo več predlagali, ker vse dotično pride itak v tiskano letno poročilo vsake šole.

Neka prošnja na c. kr. naučno ministrstvo za spregledanje dokazil učne vsposobljenosti se iz razlogov ne more priporočiti na višje mesto. Ker je med tem postalo že kasno, prekine predsednik sejo in se je ista nadaljevala dne 17. vinotoka. Tedaj je poročal c. kr. okrajni šolski nadzornik profesor Proft o stanju ljubljanskih nemških ljudskih in meščanskih šol v prošlem šolskem letu.

Poročilo se je soglasno odobrilo in se v tem smislu predloži c. kr. deželnemu šolskemu svetu. Nato so se rešile prošnje nekaterih strank, da bi se njihovi otroci oprostili obveznega pouka v slovenščini. Učiteljici Emi Raunacher jevi se iz zdravstvenih ozirov dovoljuje šesttedenski dopust.

Član Maier predlaga končno proračun tečaja za zdravljenje jecajočih otrok, katere je pripravljen brezplačno voditi. Proračun se bode predložil mestnemu magistratu, da izposluje potrebni kredit.

Petričevi šolski zvezki so med dosedaj znanimi šolskimi zvezki najpraktičnejši, najboljši in najcenejši. Prosimo vse zavedno učiteljstvo, da upelje v svoji šoli le te zvezke in to tembolj, ker podpira g. Petrič iz iztržka prav izdatno tudi „učiteljski konvikt“. Cena papirja je zadnji čas zdato poskočila — pri 100 kg za 12 do 15 K — a g. Petrič ni prav nič zvišal cene zvezkom ter ostal tudi navzlic temu pri stari kvaliteti papirja. Torej le svoji k svojim!

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 979

Kranjsko.

o. š. sv. Na štirirazredni ljudski šoli v Zagorju se razpisuje nadučiteljsko mesto z zakonitimi prejemki v stalno, oziroma začasno nameščenje.

Prosilci naj svoje pravilno opremljene prošnje predpisanim potom do 1. grudna vlagajo tu-sem.

C. k. okrajni šolski svet v Litiji, dne 31. vinotoka 1900.

Št. 1009

o. š. sv. Na novoustanovljeni enorazrednici v Radencih, blizu Starega trga pri Poljanah razpisana je služba učitelja-voditelja s postavnimi dohodki in prostim stanovanjem v stalno, oziroma začasno nameščenje.

Prošnje vlagati je do 15. listopada t. l. pri c. kr. okr. šol. svetu v Črnomlju.

C. kr. okr. šol. svet v Črnomlju, dne 29. vinotoka 1900.

Parma, l. r.

Št. 1676

o. š. sv. Na enorazrednici na Planini pri Vipavi je popolniti izpraznjeno učno mesto.

Prošnje za to mesto je predpisanim potom vlagati semkaj do dne 16. listopada 1900.

Laschan, s. r.

Št. 1399

o. š. sv. Na štirirazredni ljudski šoli v Dobropoljah se razpisuje učno mesto z zakonitimi prejemki v stalno, oziroma začasno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se zakonitim potom do 25. t. m. tu-sem vlagajo.

C. kr. okr. šolski svet v Kočevju, dne 4. listopada 1900.

Listnica uredništva:

G. „Rešetar“, na Goriško, na Notranjsko: Prihodnjič! Članki in dopisi o državnoborskih volitvah nam posebno ugajajo. Le oglasite se večkrat! Zdaj je čas!

Brunetova „Selovadba“

priporočena od c. kr. dež. šolskega sveta, se dobi v tiskarni Ant. Klein & Comp. v Ljubljani in pri vseh knjigotržcih trdo vezana po 3 K, mehko vezana po 2 K 60 h, po pošti 20 h več.

V mojem založništvu je izšla Dimnikova:

Avstrijska zgodovina za ljudske šole.

Cena broširani knjigi 2 K, lično v platno vezani knjigi pa 2-60 K; po pošti 20 h več.

Hratur priporočam p. i. učiteljstvu svojo bogato zalogo

šolskih zvezkov

šolskih potrebščin, raznovrstnega papirja itd.

S spoštovanjem

Jos. Petrič.

V zalogi R. Šeberjeve tiskarnice v Postojni je ravnokar izšel:

Ročni zapisnik

s koledarjem in z imenikom ljudskih šol in učiteljskega osebja na Kranjskem, Južno-Štajerskem in Primorskem

ter z osebnim staležem kranjskega ljudsko-šolskega učiteljstva

za šolsko leto 1900/1901. — VII. Letnik.

Sestavil Štefan Primožič, učitelj.

Cena: za 75 učen K 1-40, za 100 učen K 1-50, za 125 učen K 1-60, za 150 učen K 1-70. Naročnikom šolskih tiskovin 40 vin. ceneje.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Francisek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznani in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{3}$ strani 10 K, $\frac{1}{4}$ strani 8 K, $\frac{1}{8}$ strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljanje po dogovoru. Priloge poleg poštne še 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Jožef Pance. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Tiska Milčeva tiskarnica v Ljubljani.